

Een oproep voor actieve hoop en transformerende verbeeldingskracht

ALMA DE WALSCHE

Mikaela Loach, *Zo radicaal is het niet*, EPO, 2024, 249 pp. (Met voorwoord van Dirk Holemans.)

De aarde staat in brand, diersoorten verdwijnen aan een razendsnel tempo en mensen worden gedwongen hun woongebied te verlaten. De klimaatverstoring laat zich wereldwijd gelden. Maar denk vooral niet dat het te laat is om het tij te keren. Geef het alsjeblieft niet op. Dat is de *wake-upcall* die Mikaela Loach in haar boek *Zo radicaal is het niet* meegeeft, een oproep om uit je comfortzone te komen, coalities te smeden en de gevestigde orde te torpederen. Haar boodschap is, ondanks de titel, best wél radicaal: het systeem moet op de schop. Geen geleidelijke aanpassingen of wat morrelen in de marge. Al te vaak mondt dat immers uit in greenwashing en in maatregelen die uiteindelijk door de kapitalistische consumptiemaatschappij opgeslokt worden, om vervolgens door te gaan met *business as usual*. Redenen om moedeloos te worden zijn er genoeg, maar precies door je te organiseren, door kracht op te bouwen en tegen de gevestigde machten in te gaan, groeit de hoop. Samen actie ondernemen geeft hoop, dat heeft ze zelf ervaren. Op haar zestiende begon ze een blog om haar ontwakend klimaatbewustzijn te delen met anderen. Toen Donald Trump in de VS en Boris Johnson in het Verenigd Koninkrijk aan de

macht kwamen, vertolkte ze in haar podcast Yikes (<https://shows.acast.com/theyikespodcast>) het aanvoelen en de bezorgdheid van haar generatie. Met Extinction Rebellion bezette ze Westminster. Ze sleepte de Britse regering voor de rechtbank voor het pampere van de oliemultinationals.

Vooral de fossielebrandstofindustrie, de machtige lobbygroepen en de beleidsmakers die ervoor zwichten, worden op de korrel genomen en moeten volgens haar het doelwit van weldoordachte acties zijn. Loach is daarmee geenszins uit op een abrupte instorting van het systeem. Wat ze voor ogen heeft, is een doordacht proces dat het einddoel niet uit het oog verliest: afkicken van fossiele energie en het huidige kapitalistisch systeem omsmelten tot een economie die een goed leven nastreeft voor iedereen, binnen de grenzen van de planeet. Dit proces verloopt via een 'rechtvaardige transitie', waarin de rechten van de arbeiders centraal staan en waarin samengewerkt wordt met de vakbonden.

Wellicht klinkt dit alles vertrouwd in de oren. En ja, het is allemaal al eens eerder gezegd. Maar, zo citeert ze de Amerikaanse auteur en

activiste Audre Lorde: 'er zijn geen nieuwe ideeën, alleen nieuwe manieren om ze te laten voelen.' Het vernieuwende van de boodschap van Loach ligt in haar analyse van het probleem en in haar kijk op activisme. De sokkel waarop haar analyse rust, is haar invulling van het begrip klimaat-rechtvaardigheid. Om duidelijk te maken wat zij daaronder verstaat, breekt ze door tot de diepe lagen. Het gaat niet alleen om de overdracht van financiële middelen en technologie van de rijke landen naar de landen in ontwikkeling, zoals in de VN-klimaatconventie is aangegeven. De rijke landen hebben immers de klimaatverstoring op gang gebracht, terwijl de landen in het Globale Zuiden het eerste slachtoffer ervan zijn. Voor Mikaela Loach, een jonge zwarte vrouw met Jamaicaanse roots, impliceert klimaatrechtvaardigheid ook de strijd tegen kolonialisme en extractivisme, tegen racisme en witte suprematie, dat het racisme uitvond; tegen imperialisme, dat de drijvende motor was van het kolonialisme; tegen het kapitalisme en de consumptiemaatschappij, die daaruit voortvloeiden. Een kleiner deel van de mensheid kan zich tegoed doen aan de vruchten van dit alles, aan een steeds groter deel is niet eens een plaats gegund onder de zon. Letterlijk, want steeds meer gebieden worden opgeofferd aan deze logica van grenzeloze groei. 'Offerzones' noemt Loach de regio's die onder de sloophamer van het extractivisme onleefbaar worden gemaakt. Die intersectionele benadering en het verbinden van de klimaatcrisis met de diepe wortels ervan, maakt haar boodschap zo krachtig.

'Het is vreemd dat we ons nog makkelijker het einde van de wereld kunnen voorstellen dan het einde van het kapitalisme', merkt Loach op. Een andere wereld begint in onze verbeelding, met erin te geloven. Immers, het racisme en het kapitalisme zijn ooit ontstaan in iemands verbeelding. In de eeuwen die eroverheen gegaan zijn, zijn die ideeën verankerd geraakt in een beschavingsmodel. Maar ideeën en concepten kunnen in de loop van de tijd verschuiven. De inspiratie hiervoor vond Loach bij de Puerto Ricaanse Joodse Aurora Levins Morales en samen met haar zegt Loach: 'Hoop is een politieke keuze' en het geloof in een andere wereld is de eerste stap!

In het licht van de immense opdracht waar we voor staan, is het nodig coalities aan te gaan en ons goed

te organiseren, niet enkel met wie het al met ons eens is. We moeten niet de meest zuiveren in de leer willen zijn. 'Het binaire onderscheid tussen goed en kwaad maakt dat macht onaangeroerd blijft en dat mensen zonder macht onmenselijk worden', vindt Loach. Er is nood aan een veelheid van acties en voor iedereen is er een rol weggelegd. Tenminste voor al wie verandering wil. Klimaatactivisme vereist dat we afstand nemen van de kapitalistische uitbuiting. We hoeven op die tocht ook niet alles zelf uit te vinden, het verleden biedt overvloedig inspiratie om op weg te gaan. Want, zo zegt Mikaela Loach, activisme is als op reis gaan en wat je op die reis te wachten staat, is grotendeels onbekend. Ze heeft voor de tocht nog een speciaal aandachtspunt: de acties die je onderneemt mogen radicaal zijn, maar bewaar onderweg vooral je menselijkheid en zorg ervoor dat je zacht blijft. Empathie en luisterbereidheid zijn onmisbare eigenschappen op de weg. En ja, zelfzorg is belangrijk maar, zo stelt Loach: 'Hoewel onze eigen genezing belangrijk is, moeten we op de eerste plaats het systeem aanpakken, want het is het systeem dat ons ziek maakt.' Eindigen doet ze met een citaat van de Amerikaanse auteur Rebecca Solnit: 'Hoop is jezelf wijden aan de toekomst en die toewijding aan de toekomst is wat het heden leefbaar maakt.' Mikaela Loach is een frisse stem die ons wakker schudt en moegestreden activisten misschien wel een nieuwe adem kan geven. In *Zo radicaal is het niet* wil ze niet alleen overtuigen en inspireren, ze draagt ook concrete ideeën aan waarmee je aan de slag kunt en in beweging kunt komen.